

ساخت و تحلیل فضای شهری

دکتر مرناز مولوی

عضو هیات علمی دانشگاه گیلان

شناسه :	مولوی، مهرناز، ۱۳۳۸ -
نویسنده و نام پدیدآور :	شناخت و تحلیل فضای شهری/ مهرناز مولوی.
مشخصات نشر :	تهران: آذرخش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری :	۱۵۶: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی) ؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
بایک :	۲۵۰۰۰ ریال: ۷-۸-۹۸۳۸۵-۶۰۰-۹۷۸
مصنوعیت فهرست نویسی :	فیفا
داده‌ها :	چاپ دیگر کتاب حاضر تحت عنوان "شناخت و تحلیل فضاهای شهری" توسط دانشگاه گیلان، انتشارات
داده‌ها :	همین سال منتشر شده است.
داده‌ها :	کتابنامه.
نویسنده دیگر :	شناخت و تحلیل فضاهای شهری.
موضوع :	فضاهای عمومی-- طرح و ساختمان
موضوع :	Public spaces-- Design and construction
موضوع :	فضا در معماری
موضوع :	Space (Architecture)
ده بندی کنگره :	۵. NA - الف ۱۳۹۶ م ۴۴ ف/
ده بندی دیویی :	۷۱۴
شماره کتابشناسی ملی :	۱۰۸۳۱۰۸

شناخت و تحلیل فضای شهری

پدیدآورنده: مهرناز مولوی

ناشر: آذرخش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

چاپ و صحافی: نشاط

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

شابک: ۷-۸-۹۸۳۸۵-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: تهران خیابان انقلاب روبروی دانشگاه بعد از فخر رازی نبش خیابان

دانشگاه، پلاک ۱۱۹۲ پاساژ فرشته شماره فرعی ۱۳۲۰

تلفن ۶۶۴۱۷۳۴۲ - ۶۶۴۹۳۳۰۱ و ۰۹۱۲۷۰۳۵۵۷۶

فهرست مطالب

۱	مقدمه
	فصل اول : تعریف فضا و فضای شهری
	فصل دوم : میدان سن مارکو
۸	معرفی میدان
۹	تاریخچه
۱۰	شکل میدان
۱۱	بدنه میدان
۱۲	بازیلیکای سن مارکو
۱۲	کاخ دوج
۱۳	کتابخانه سانسوینیان
۱۴	ساختمان جدید وکلا (ساختمان شهری)
۱۴	بال ناپلئونی
۱۵	ساختمان قدیم وکلا
۱۶	برج ساعت
۱۶	برج ناقوس
۱۷	گالری مسقف کوچک
۱۸	دو ستون معروف میدان
۱۸	میدان کوچک شیرها
۱۹	کف‌سازی میدان
۲۰	فعالیت ها و اتفاقات میدان
۲۱	تحلیل
۲۲	منابع
	فصل سوم : میدان دل کمپو
۲۴	شهر سی‌ینا
۲۵	معرفی میدان

۲۷	ویژگی های تاریخی میدان
۲۸	ویژگی های کالبدی میدان
۲۸	ویژگی های توپوگرافی و هندسی میدان
۲۹	عناصر تعریف کننده فضا
۳۰	کف میدان
۳۱	آبنا
۳۴	دید
۳۴	خصوصیات میدان
۳۴	هویت میدان، اشاره ی به جا مانده و شکل شناسی مکان
۳۴	ویژگی های طراحی و فضای میدان
۳۷	ویژگی ها و فعالیت ها، های اجتماعی
۳۹	تحلیل فضا
۴۰	منابع
	فصل چهارم: میدان کامپیدو (پایتان، کاپیتول)
۴۲	معرفی میدان
۴۳	تاریخچه
۴۴	مراحل و شیوه طراحی میکل آنژ
۴۸	شکل میدان
۴۸	عناصر تعریف کننده فضا
۵۰	کاخ کاپیتول (پالاتسو سناتوره)
۵۰	ساختمان هنرستان هنرهای زیبا (پالاتسو کنسرواتوره)
۵۱	ساختمان موزه کاپیتول (پالاتسو نووو)
۵۲	کلیسای باستانی سانتاماریا
۵۳	کوردوناتا، پلکان منتهی به میدان
۵۳	سطح میانی میدان
۵۵	تحلیل فضا
۵۶	منابع

فصل پنجم: پلاس دووژ

۵۷	معرفی میدان
۵۹	دلایل شکل گیری میدان
۶۰	ویژگی های طراحی میدان
۶۲	فضای مرکزی میدان
۶۴	عناصر تعریف کننده فضا
۶۶	ویژگی اجتماعی میدان
۶۷	موقعیت و مناسبت میدان با سبک تاریخی
۶۷	شرایط امروزی پلاس دووژ
۷۰	تحلیل
۷۱	منابع

فصل ششم: ریجنت استریت و ریجنت پارک

۷۲	مقدمه
۷۳	جان نش
۷۴	وضعیت لندن در قرن ۱۹
۷۵	قوانین شهرسازی در لندن
۷۵	علل و عوامل شکل گیری طرح
۷۶	خیابان ریجنت
۸۱	عناصر خیابان
۸۱	کلیسای آل سولز
۸۳	ریجنت پارک
۸۵	طرح اولیه ریجنت پارک (۱۸۱۱) و اصلاحات آن
۸۷	عملیات احداث ریجنت پارک
۸۹	کلیسای سنت مریلبون
۸۹	واترلوپلیس
۹۱	تحلیل
۹۳	منابع

فصل هفتم : خیابان شانزه لیزه

۹۴	معرفی
۹۵	تاریخچه
۹۷	کاخ و باغ توپلری
۹۷	موزه لوور
۹۸	میدان کنکورد
۱۰۰	میدان شارل دوگل و طاق نصرت
۱۰۱	فعالیت ها : خیابان شانزه لیزه
۱۰۲	محور دید شاره لیزه
۱۰۲	تحلیل
۱۰۳	منابع

فصل هشتم : میدان پار (پاریز پلاتز)

۱۰۴	معرفی میدان
۱۰۴	تاریخچه
۱۰۸	بازسازی
۱۱۱	عناصر تعریف کننده فضا
۱۱۲	ساختمان های مهم پاریز پلاتز
۱۱۲	دروازه براندنبورگ
۱۱۳	طراحی و تاریخچه
۱۱۵	دیوار برلین و سقوط آن
۱۱۵	استفاده اجتماعی و سیاسی از دروازه
۱۱۶	ساختمان بانک DZ
۱۱۷	سفارت آمریکا در برلین
۱۱۸	ساختمان اصلی سفارت در پاریز پلاتز
۱۱۹	موزه کندی
۱۲۰	فرهنگستان هنر
۱۲۱	هتل آدلن
۱۲۱	اولین هتل آدلن

۱۲۲	هتل در آلمان شرقی
۱۲۳	دومین هتل آدلین
۱۲۳	عکس العمل نسبت به میدان
۱۲۴	تحلیل
۱۲۵	منابع
	فصل نهم : پارک لاوینت
۱۲۷	تاریخچه
۱۲۸	اهداف : رزه
۱۲۹	طراحی پارک
۱۲۹	ساختار زدایی
۱۳۰	ایدئولوژی طراحی پارک
۱۳۳	Folly فولی ها (ساختمان های شالی)
۱۳۴	ساختمان های معروف
۱۳۷	باغ ها
۱۳۸	فعالیت ها
۱۳۹	گردشگری
۱۴۰	تأثیر پارک بر بافت اطراف و استفاده کنندگان آن
۱۴۱	تحلیل
۱۴۲	منابع

مقدمه

مدت ها بود برای تدریس درس شناخت فضای شهری نیاز به یک متن واحد احساس می شد. نگارنده تدریس این درس را از سال ۸۵ برعهده دارد. تهیه منابع متعدد، که برخی از آنها سال هاست تجدید چاپ نشده اند و کمیاب یا حتی نایاب اند، برای دانشجویان مقدور نیست و یا حداقل دسترسی به آن ها دشوار است. نتیجه آن بود که اطلاعات قابل استفاده دانشجویان به یکی دو کتاب محدود می شد و باقی را باید از گفته های شفاهی مدرس درس دریافت می کردند، که مشکلات خاص خود را داشت.^۱

در ابتدای کار به نظر بسیار ساده می آمد. اما با جمع آوری هرچه بیشتر منابع، با وجودی که مباحث کامل تر شدند، خواندن و درک آن ها دشوارتر شد. زیرا منابع مختلف هر کدام شیوه نگارش خاص خود را داشتند. نثر نویسندگان هر کدام یک سیاق خاص خود را داشت و کنار هم نشان دادن نثرهای گوناگون، مطلب را گسسته، تکه تکه ناشی می کرد. نوشته تحلیلی ادموند بیکن با اصطلاحات خاص خود در کنار نثر روایی-تاریخی جیمز موریس، نوشته فصیح و پر جزئیات کنیرش با تلفظ آلمانی اسامی فرانسوی، در کنار اشارات مختصر و در عین حال شخص گیدئس موجب می شد که یک نگارش واحد دنبال نشود و همین موضوع درک مطلب را دشوار می کرد. به تبع نثرها، ترجمه ها نیز حال و هوای خود را داشتند. نگارنده به ناچار سعی کرده است تا حدی که به اصالت متن صده نرزد، با ویرایش مناسب از گسستگی نثرهای دوراز هم بکاهد و بر روانی قرائت تا حد امکان بیافزاید. در عین حال در این کتاب به نقل قول صرف اکتفا نشده است و نظر نگارنده هم در جای جای مطالب و هم در انتهای هر عنوان فضای شهری زیر عنوان تحلیل آمده است.

نکته دیگر آن است که به نظر نگارنده نام مکان ها یا اشخاص باید به شهره کشوری که از آن می آیند تلفظ شود. این امر در مورد نام هایی مانند لویی پادشاه فرانسه شاید آن را تسهیل کند اما در مورد میدان سن پیترو که باید پیتر خوانده شود، اندکی غریب به نظر می رسد. اما در مورد انتخاب فضاهایی که در این کتاب آمده است، باید گفت که این مجموعه می توانست فضاهای بیشتری را شامل شود. سعی شده است در مجموعه فعلی هم فضاهای تاریخی و هم فضاهای معاصر گنجانده شود. در این فهرست از معروف ترین ها استفاده شده است. می توان برای این مجموعه جلد دومی نیز در نظر گرفت که شامل فضاهای شهری مهم دیگری باشد. در پایان بر خود واجب می دانم از همکاری آقای مهندس سپهر پندشنو که در تهیه مطالب یکی از فضاها همکاری داشته اند تشکر کنم. همچنین می باید سپاس ویژه خود را از خانم مهندس مریم

۱- از جمله احتمال جا افتادن برخی نکته ها، یا وجود روایت های نزدیک به هم اما نه همان در جلسات مختلف و دوره های مختلف یک درس واحد.

توسلی و پژوهشگر دوره دکتری خانم مهندس نرجس محبوب جلالی که در تهیه مطالب چند عنوان همکاری کردند، اعلام کنم.

مهرناز مولوی

www.ketab.ir